

Legalizing Prostitution, Sexual Culture and Conceptual Framework^{*}

Pagorn Singsuriya^{**}

In this article, a framework is proposed of how to approach the aggravating situation of today's sexual (mis)conduct among young generation which ranges from premature and casual sex to widespread prostitution. It is designed to save us from two traps. The first is the "deductivist" proclivity among ethicists who readily apply ethical principles, such as rights and 'human dignity', to controversial issues. This not only makes them blind to the contexts surrounding these issues but, in this case of the new 'sex culture', also turns them into ones of its advocates.

The second is the illusion of the seeming clash between 'liberalism' and 'conservatism', which are actually in active collaboration to today's sexual scenarios. Because prostitution is the 'metaphor' of sexual relationship in patriarchal society, the issue of legalizing prostitution is used as the starting point to delineate all the relevant presuppositions before a proposal of the conceptual framework.

---

^{*} Paper presented at the Annual Seminar (2005) of the Philosophy and Religion Society of Thailand in collaboration with Philosophy and Religion Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

^{**} Assistant Professor, Humanities Department, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

โสภณีกฎกฏหมาย วัฒนธรรมทางเพศ และ
กรอบแนวคิดเพื่อการพิจารณา *
ปกรณ์ สิงห์สุริยา **

วัฒนธรรมทางเพศในสังคมปัจจุบันที่กล่าวถึงในที่นี้ เจาะจงถึงพฤติกรรมทางเพศระหว่างชายหญิงที่ไม่เพียงเป็นหัวข้อถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในสื่อสารมวลชนเท่านั้น แต่ยังพบเห็น หรือได้ยินได้ฟังได้โดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างของพฤติกรรมเหล่านี้ เช่น การแต่งตัวอวดเนื้อหนังและสัดส่วน การจับมือถือแขนและพลอดรักกันในที่สาธารณะ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนข้อผูกมัด (เช่นการแต่งงาน) การมีเพศสัมพันธ์อย่างฉาบฉวยกับคนเพิ่งรู้จัก การมี “กิ๊ก” การสะสมจำนวนคู่นอน การหากินกับเรือนร่างของตน(เช่น การเป็นพริตตี้ การเป็น “เด็กเสียเลี้ยง” และการขายตัว)

เพื่อที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางเพศในปัจจุบันนี้ ผู้เขียนเห็นว่าเรื่องที่จะช่วยสังเคราะห์แนวคิดหรือประเด็นสำคัญต่างๆ เข้าด้วยกัน อันจะช่วยให้จุดเริ่มต้นที่ดีในการพิจารณา ก็คือ เรื่องข้อเสนอกี่ยวกับการทำให้การค้าประเวณีเป็นกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย ทั้งนี้ นอกเหนือจากเหตุผลที่ว่า การมีโสภณีกฎกฏหมายเป็น “อุปลักษณ์” (metaphor) อันชัดเจนที่สุดที่

---

* ผู้เขียนนำเสนอบทความชิ้นนี้ในหัวข้อ "มองร่วมและมองต่าง : จริยศาสตร์ ศาสนา กับวัฒนธรรมทางเพศยุคใหม่" ในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2548 ของสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย ร่วมกับภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง ชีวิตและชีวิตที่ดี (วันที่ 20 ตุลาคม 2548 ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน ชลบุรี) และตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบางประเด็นที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยน

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สะท้อนแม่แบบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในสังคมแล้ว (Bernstein, 2001: 393) ยิ่งเนื่องด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) การกล่าวถึงวัฒนธรรมทางเพศในสังคมปัจจุบันที่ปรากฏให้ได้ยินได้ฟังทางสื่อมวลชน มักจะออกมาในรูปการแสดงความเป็นห่วงอยู่ในที่และไม่ค่อยมีการนำเสนอเหตุผลวิพากษ์วิจารณ์อะไรที่ชัดเจนนัก เนื่องจากสื่อเองก็ยังไม่มีความไม่แน่ใจเนื่องจากมีความสับสนเกี่ยวกับแนวคิด “สิทธิส่วนบุคคล” และความเกรงกลัวข้อกล่าวหา “เป็นคนไม่ทันสมัย” ในทางตรงกันข้ามแนวคิดทางจริยศาสตร์ เช่น สิทธิ มักจะปรากฏอย่างชัดเจนเมื่อกกล่าวถึงเรื่องการค้าประเวณี

(๒) ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด แนวโน้มของสังคมปัจจุบันต่างก็มุ่งที่จะทำให้ผู้หญิงทุกคนเป็น “โสเภณี” ไม่มากก็น้อย^๑ ดังจะเห็นได้จากการส่งเสริมให้ผู้หญิงอวดเนื้อหนัง และการบั่นทอน “มโนธรรม” ต่างๆ ที่จะไม่ให้ชายใช้ผู้หญิงเป็นที่ระบายทางเพศและที่จะไม่ให้หญิงเปิดโอกาสให้ผู้ชาย ไม่ว่าจะบั่นทอนด้วยความไม่ใส่ใจของสถาบันที่เกี่ยวข้อง (เช่น มหาวิทยาลัยกับนักศึกษา) หรือบั่นทอนด้วยท่าทีลังเลไม่กล้าตัดสินใจถูกผิดให้ชัดเจน ด้วยความสับสนและเกรงกลัวข้อกล่าวหาข้างต้น หรือบั่นทอนด้วยการส่งเสริมปัจจัยต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะจากสื่อสารมวลชนเอง^๒ เช่น “น้องแทน” “ทา ทา ยัง” “เกิร์ลเบอรัรี” การประกวดนางงามและพิธีต่างๆ รวมถึงสถาน

---

^๑ ทั้งนี้เป็นการกล่าวที่ตัดสินจากมาตรฐาน “ผู้หญิงดี” “ผู้หญิงไม่ดี” ของสังคมเอง และคงจะลืมนึกเสียไม่ได้ว่าพฤติกรรมต่างๆ ในสังคมย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะมีพื้นฐานอยู่บนความคิดความเข้าใจของสังคมเสมอ

^๒ ...น.พ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ ที่ปริกษารมว.ศึกษาธิการกล่าวว่า ปัญหาความเข้าใจผิดเรื่องเพศในเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาใหญ่ทุกประเทศทั่วโลกและจากผลการวิจัยล่าสุดพบว่า เด็กและเยาวชนไทยเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยเฉลี่ยที่อายุ ๑๖ - ๑๗ ปี ซึ่งเป็นสถิติที่เร็วเป็นอันดับ ๑ ของโลก ล้วนแต่มีพฤติกรรมเลียนแบบตามเนื้อหาทางเพศในสื่อที่ถูกกฎหมายทั้งนั้น...” (ไทยรัฐ ฉบับวันเสาร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๘)

บันเทิงที่ดาษตีน หรือแม้กระทั่งการสนับสนุนให้ผู้หญิงเป็นคล้ายโสเภณี “ด้วยความปรารถนาดี”^๓ ดังนั้น การพิจารณาเกี่ยวกับการทำให้โสเภณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย อันมีนัยยะการยอมรับโสเภณีอย่างชัดเจน จึงเป็นการพิจารณาที่ตรงประเด็น

นอกจากนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน (และสำคัญอย่างยิ่งสำหรับจริยศาสตร์) ก็คือว่า คุณจะไม่ค่อยมีประโยชน์หากจะกล่าวถึงวัฒนธรรมทางเพศจากมุมมองทางจริยศาสตร์^๔ เนื่องจากว่าทฤษฎีจริยศาสตร์ที่ใช้มักเป็นเรื่องของการเคารพสิทธิ หรือการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ “คู่รัก” (หรือคู่ขา?) แต่การอ้างสิทธิหรือศักดิ์ศรีนี้ เป็นการอ้างหลักการที่กว้างมาก จนกระทั่งสามารถนำไปใช้อ้างเพื่อสนับสนุนการค้าประเวณีได้เช่นเดียวกัน (ทั้งนี้ยังมีต้องกล่าวถึง “การแต่งตัวอวดเนื้อหนังและสัดส่วน การจับมือถือแขนและพลอดรักกันในที่สาธารณะ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนข้อผูกมัด (เช่น การแต่งงาน) การมีเพศสัมพันธ์อย่างฉาบฉวยกับคนเพิ่งรู้จัก การสะสมจำนวนคู่นอน” ข้างต้น)

สิ่งนี้หมายความว่า การพิจารณาจากทฤษฎีทางจริยศาสตร์ตรงๆ ไม่ได้ให้มุมมองอะไรที่กว้างนัก แต่อาจจะกลับเป็นการเสริมย้ำวัฒนธรรมทาง

---

^๓ เช่น การรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ส่งผลให้ผู้ชายหันมาใช้เพื่อนสาวเป็นที่ระบายทางเพศแทนโสเภณี ดู Lynn Morrison (2004). "Traditions in Transition: Young People's Risk for HIV in Chiang Mai, Thailand," **Qualitative Health Research** 14 (3), pp. 328-344.

^๔ นั่นคือจากมุมมอง “จริยศาสตร์ความสัมพันธ์ทางเพศ” (Sexual Ethics) ซึ่งมุ่งพิจารณามิติด้านคุณค่าของเรื่องเพศ (และความรัก) ทั้งในแง่ที่ว่าเรื่องเพศและความรักจะช่วยสร้างเสริมชีวิตที่ดี (หรือชีวิตที่มีคุณธรรม) ได้อย่างไร และในแง่ที่ว่า การกระทำหรือพฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ(และความรัก) (Alan Soble, “Philosophy of Sexuality.” **Internet Encyclopedia of Philosophy**. [Online]. 2004. Available at: <http://www.iep.utm.edu/s/sexualit.htm>).

เพศในปัจจุบัน แทนที่จะช่วยให้มองเห็นทางเลือกอื่นๆ การพิจารณาเกี่ยวกับการให้โสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายจึงเป็นการวิพากษ์แนวทางการประยุกต์ใช้จริยศาสตร์ที่เน้นการอ้างอิงถึงสิทธิหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไปในตัว

ในส่วนต่อไปจะเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการทำให้โสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์วิพากษ์การอ้างเหตุผลสนับสนุนในภาพรวมก่อน ซึ่งในที่สุดจะช่วยให้เห็นประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะนำไปใช้ค้นหากรอบแนวคิดเพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมทางเพศต่อไป

*****

มีเหตุผลหลายประการที่ยกมาสนับสนุนข้อเสนอเกี่ยวกับการยกระดับโสเภณีให้เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายรับรอง ไม่ว่าจะในรูปแบบบริษัทหลายอารมณหรือ การขึ้นทะเบียน ในที่นี้ขอพิจารณาเหตุผลเหล่านี้ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑ การทิ้งเหตุผล การทิ้งเหตุผล (fallacy) ในความหมายหนึ่งคือการเสนอบางสิ่งในรูปแบบเหตุผลสนับสนุนข้อสรุปหนึ่ง โดยที่ในอันที่จริงแล้วสิ่งนั้นไม่สามารถที่จะให้น้ำหนักสนับสนุนแก่ข้อสรุปนั้นได้ (Angeles, 1981: 94) ในการสนับสนุนอาชีพโสเภณีนั้น มีการยก “เหตุผล” ที่มีลักษณะนี้หลายประการ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างบางข้อมาเท่านั้น เช่น (ก) การมีโสเภณีเป็นความจริงในสังคมไทย จึงควรยอมรับความจริงด้วยการทำให้ถูกกฎหมาย จริงหรือไม่ที่เราควรยอมรับความจริงด้วยการทำให้ถูกกฎหมาย ขอให้ลองนึกถึงความจริงอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น อาชญากรรมและการฉ้อราษฎร์บังหลวง (ข) ผู้ที่มาเป็นโสเภณีหลายคนสมัครใจ จึงควรให้โอกาสทำอาชีพที่ถูกกฎหมายรับรอง จริงหรือไม่ที่เราควรใช้ความสมัครใจเป็นเหตุผลในการทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดถูกกฎหมาย ขอให้ลองนึกถึงอาชญากรรมและการฉ้อราษฎร์บังหลวงอีกครั้ง

(ค) ผู้ที่เป็นโสเภณีน่าสงสารอยู่แล้ว จึงควรให้ความช่วยเหลือด้วยกฎหมาย นอกจากจะถามว่าวิธีช่วยเหลือมีวิธีนี้เท่านั้นหรือ เรายังถามได้ว่าจริงหรือไม่ที่เราควรจะใช้ความน่าสงสารมาเป็นเหตุผลในการทำให้สิ่งต่างๆ

ถูกกฎหมาย ขอให้ลองนึกถึงอาชญากรรมและการฉ้อราษฎร์บังหลวงอีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอให้ลองนึกถึงคนติดยา (ง) การเป็นโสเภณีเป็นเรื่องปาก เรื่องท้อง การห้ามโสเภณีเป็นเรื่องศีลธรรม ไม่ควรเอามาปะปนกัน จริงหรือไม่ที่ว่าอะไรที่เป็นเรื่องปากท้องก็ไม่เกี่ยวกับศีลธรรม ขอให้ลองนึกถึงอาชญากรรมและการฉ้อราษฎร์บังหลวงอีกครั้ง เหล่านี้เป็นตัวอย่างเท่านั้น ในอันที่จริงเราสามารถประเมินการทิ้งเหตุผลส่วนใหญ่ได้ด้วยตนเองอย่างไม่ยากนัก

๒ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปัญหาแรกของการอ้างศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ก็คือว่ามีอีกทัศนะหนึ่งที่เห็นว่าการยอมให้ผู้หญิงเป็นที่คล้ายอารมณ์เป็นการปฏิบัติต่อมนุษย์เยี่ยงวัตถุ ดังนั้นการกล่าวว่าทำให้ถูกกฎหมายเป็นการปกป้องศักดิ์ศรีเนื่องจากการป้องกันจากการเอาใจเอาเปรียบจึงเป็นการทิ้งเหตุผลอีกแบบที่เรียกว่า การทวนคำถาม (begging the question) เนื่องจากการละเลยคำถามที่ควรจะต้องตั้งต้นว่าอะไรคือการเคารพศักดิ์ศรีกันแน่ ระหว่างการไม่ให้ผู้หญิงถูกใช้เป็นเครื่องระบายทางเพศกับการให้ผู้หญิงถูกใช้เป็นที่ระบายทางเพศอย่างมีกฎหมายคุ้มครอง

หากกล่าวทางจริยศาสตร์ แนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีที่มาจากความคิดว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรีเพราะเป็นผู้กระทำทางจริยธรรม (moral agent) ซึ่งหมายความว่ามนุษย์สามารถเลือกได้ว่าจะทำดีหรือเลว ต่างจากสัตว์ที่การเลือกถูกกำหนดโดยสัญชาตญาณ ความสามารถในการเลือกหรือเสรีภาพนี้เป็นไปได้ก็เพราะมนุษย์มีสมรรถนะทางเหตุผล (rationality) ดังนั้นที่มาของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็คือสมรรถนะทางเหตุผล ปัจจุบันมักจะเน้นว่าการเคารพศักดิ์ศรีคือการไม่แทรกแซงขัดขวาง รวมถึงการเข้าส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สมรรถนะทางเหตุผลเพื่อเลือกสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเองอย่างที่ต้องการจริงๆ ได้ (Harris, 1992: 162)

แนวคิดนี้มีอิทธิพลกว้างขวางในวงการต่างๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือก่อนทำการรักษา แพทย์ต้องขอความยินยอม (consent) จากคนไข้เพื่อให้แน่ใจว่าคนไข้ได้ตัดสินใจเลือกจริงๆ และความยินยอมนั้นต้องมีพื้นฐานจาก

ข้อมูลที่ครบถ้วน (informed) เพื่อแน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นตรงกับความต้องการจริงๆ ของคนไข้ (Secker, 1999: 43) อย่างไรก็ตาม ตามความหมายนี้ การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของโสเภณีหรือผู้สนับสนุนก็หมดน้ำหนักไป เพราะคนเหล่านี้มักกล่าวว่า “ไม่มีใครอยากมาทำงานแบบนี้” ซึ่งก็หมายความว่า การเลือกมาทำงานนี้ไม่ใช่การเลือกอย่างที่ต้องการจริงๆ การให้พวกเขาทำงานต่อไปจึงกลับเป็นการไม่เคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์

ในอันที่จริงมีความพยายามที่จะนิยามศักดิ์ศรีของมนุษย์จากฝ่ายสตรีนิยมบางกลุ่ม กล่าวคือ มีข้อเสนอให้นิยามโดยอาศัยความไว้วางใจ (trust) ที่ผู้หญิงมีต่อคนรอบข้างที่ตนมีความความผูกพันพึ่งพาแทน อันเป็นการสะท้อนความคิดเรื่องตัวตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อหลีกเลี่ยงลักษณะความเป็นชายที่เน้นความเป็นตัวของตัวเอง การอยู่ต่างหากจากผู้อื่น และการยืนยันตามความต้องการของตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือความเป็นปัจเจกชนนั่นเอง (Secker, 1999: 57) อย่างไรก็ตาม ถ้าจะใช้ฐานนี้ ก็คงต้องตั้งคำถามแปลกๆ ว่าการให้โสเภณีถูกกฎหมายเป็นการเคารพความไว้วางใจที่โสเภณีมีต่อคนอื่นที่ตนผูกพันหรือไม่

๓ “สิทธิ” การอ้าง “สิทธิ” ในส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ในหัวข้อนี้ขอพิจารณาโดยไม่อ้างถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวในทางจริยศาสตร์ การอ้างสิทธิไม่ใช่เรื่องที่ “ศักดิ์สิทธิ” เช่นเดียวกับที่รับรู้กันในสังคมไทย แต่เป็นเรื่องที่ต้องระวัง เนื่องจากการบอกว่ามีสิทธิหนึ่งๆ ไม่ได้มีนัยยะบอกว่าควรจะใช้สิทธิอย่างไร เช่น แม้เรามีสิทธิที่จะสูบบุหรี่ แต่ก็ยังถามได้เสมอว่าควรสูบบุหรี่หรือไม่ ดังนั้น การที่โสเภณีอ้างสิทธิเพื่อการหาเลี้ยงชีพด้วยวิธีนี้ ก็ไม่ได้แปลว่า ถ้าเกิดสิทธินี้มีจริงแล้ว จะควรหาเลี้ยงชีพด้วยวิธีนี้หรือไม่

ทั้งนี้ ถึงแม้จุดนี้แย้งได้ว่าเป้าหมายการอ้างถึงสิทธิก็คือการไม่ให้คนอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าควรจะใช้สิทธิอย่างไร แต่ในอันที่จริงการอ้างสิทธิเองก็มิได้มีอำนาจเด็ดขาด เนื่องจากมีหลายสิ่งๆ ที่แม้จะเป็นสิทธิ แต่ก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าควรให้ใช้ เช่น กรณีการมีเพศสัมพันธ์ร่วมสายเลือด

ระหว่างพ่อหรือแม่กับลูก หรือระหว่างพี่น้อง โดยคนทั้งหลายนี้บรรลุนิติภาวะกันแล้ว

นอกจากนี้ คนมักยกเงื่อนไขเรื่องการไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนมาเพื่อแสดงว่าควรปล่อยให้ทำตามสิทธิที่มี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เนื่องจากสมัยนี้มีความก้าวหน้าทางความรู้ด้านสังคมศาสตร์ ทำให้มีการมองภาพสังคมเป็นมีความเป็นระบบโยงใย และมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกอย่างซับซ้อน ดังนั้น จากเดิมที่คิดเอาง่ายๆ ว่าการไม่ทำให้เดือดร้อนหมายถึงการไม่ทำให้ใครเสียหายโดยตรง ก็ได้พัฒนามาเป็นความเข้าใจที่ว่าเราสามารถทำให้คนอื่นเดือดร้อนได้โดยไม่ต้องเกี่ยวข้องกับคนผู้นั้นโดยตรง (Smith, 2004: 27)

ในอันที่จริงความคิดเรื่องความเดือดร้อนแบบหลังนี้เป็นที่เข้าใจได้ง่าย แม้จากมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ถ้าคนสูบบุหรี่แล้วป่วย ก็จะเป็นภาระต่อรัฐในการรักษาพยาบาล ซึ่งค่าใช้จ่ายนั้นก็มาจากภาษีของคนอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถนำเงินส่วนนั้นไปใช้สร้างประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ประชาชนทั่วไป จะเห็นว่ากรณีนี้เป็นการทำให้คนอื่นต้องรับภาระค่าใช้จ่ายโดยไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ก่อปัญหาเหล่านั้น (Rom, Rosenberg, and Dickinson, 2002: 1) แต่เราอาจจะพิจารณาจากมุมมองอื่นก็ได้ ในอันที่จริงตัวอย่างที่ง่ายที่สุดก็คือเรื่องโสเภณีนั่นเอง กล่าวคือ กล่าวได้ว่าการให้มีโสเภณีในที่หนึ่งเป็นการทำให้ผู้หญิงทั้งหมดถูกกดขี่ไปด้วย เนื่องจากการมีอยู่ของโสเภณีเป็นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่ยืนยันมาตรฐานที่ว่าความเป็นผู้หญิงคือความเป็นวัตถุทางเพศ อันเป็นพื้นฐานการกดขี่ผู้หญิงในรูปแบบต่างๆ^๔ (Hatty, 2000: 1-2)

---

^๔ ในอันที่จริงแนวการอ้างเหตุผลเช่นนี้พบได้ทั่วไป ดูการทบทวนความเคลื่อนไหวของสตรีนิยมใน Jane Scoular. (2004). "The 'subject' of prostitution: Interpreting the discursive, symbolic and material position of sex/work in feminist theory," **Feminist Theory** 5(3), pp.343-344. เป็นต้น และดูตัวอย่างโครงสร้างการอ้างเหตุผลเดียวกันนี้ ที่สามารถนำไปใช้ในบริบทอื่นๆ (นั่นคือ การเลือกทำแท้งทารกเพศหญิง)ใน Clare Chambers. (2004). "Autonomy and

ทั้งนี้ แนวคิดในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับความเคลื่อนไหวปัจจุบันที่เห็นว่าตัวตนของมนุษย์แยกไม่ขาดจากสังคม หรืออีกนัยหนึ่ง สังคมเป็นผู้กำหนดลักษณะหรือความหมายของตัวตนมนุษย์ (Hekman, 1995: 50 และ Secker, 1999: 57) ต่างจากความคิดดั้งเดิมที่ยังมีอิทธิพลอยู่ในเศรษฐศาสตร์กระแสหลักว่าตัวตนของมนุษย์มีลักษณะเป็นสากล ไม่ขึ้นกับบริบท นั่นคือ เป็นผู้มีสมรรถนะทางเหตุผลในการคาดคำนวณวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายส่วนตน (rational) และที่สำคัญ เป็นผู้บริโภครประโยชน์สุข (consumer of utility) (MacPherson, 1973: 26)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าถ้ายึดตามความเข้าใจใหม่ที่ว่าสังคมเข้ามามีบทบาทเป็นองค์ประกอบในตัวตนของมนุษย์นี้ ก็จะกล่าวไม่ได้เลยว่าการแสดงท่าทีรับรองการมีอยู่ของโสเภณีด้วยกฎหมายจะไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน เพราะ ถ้าพิจารณาตามความเข้าใจนี้ เราก็ก้าวได้ว่ากฎหมายนั้นนับเป็นองค์ประกอบในบริบทสังคมที่กำหนด (หรือ ยืนยันรักษา หรือ ส่งเสริม) ความหมายของชายในฐานะผู้มีอำนาจในการตอบสนองความต้องการทางเพศของตน และกำหนดความหมายของหญิงในฐานะผู้รองรับความต้องการทางเพศนั้น

*****

ข้อพิจารณาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่คนหยิบยกขึ้นมาสนับสนุนการค้าประเวณีอย่างถูกกฎหมายก็คือ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” กับ “สิทธิ” นั่นเอง ในอันที่จริง หากกล่าวจากมุมมองทางจริยศาสตร์ ประเด็นเรื่องศักดิ์ศรี หรือ “สิทธิ” ในที่นี้ก็คือเรื่องเดียวกัน นั่นก็คือเรื่องอัตตาณัติ (autonomy) ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่การได้กระทำการอย่างที่ต้องการจริงๆ และการไม่ถูกแทรกแซงขัดขวางในการกระทำนั้นตรงๆที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (และเป็นการกระทำที่รอบคอบ นั่นคือ ไม่นำผลที่ไม่พึงปรารถนามาให้ตน)

Equality in Cultural Perspective,” **Feminist Theory** 5 (3), pp. 329-330. ความสำคัญของแนวการอ้างเหตุผลเช่นนี้มีมากจนกระทั่ง Smith (2004: 27) เรียกผู้ที่ไม่รู้เป็นพวก “sociologically naive”

ข้อพิจารณาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าในอันที่จะเห็นด้วยกับการใช้แนวคิดนี้เพื่อสนับสนุนการดำเนินอย่างถูกกฎหมาย จำเป็นต้องมีฐานคติที่เกี่ยวข้องกัน ๓ ประการ คือ (๑) บั๊จเจกชนนิยม นั่นคือ เห็นว่าคนมีตัวตนที่มีความหมาย/เป้าหมายสมบูรณ์อยู่เอง โดยไม่ขึ้นอยู่กับบริบทสังคม (๒) หลักการไม่แทรกแซง (non-interference) นั่นคือ สังคมควรยอมให้สมาชิกมีอิสระในการทำสิ่งที่ตนเลือก ตราบที่การกระทำนั้นไม่มีผลกระทบต่อผู้อื่นโดยตรง และ (๓) "ความอ่อนสติปัญญาด้านความรู้ทางสังคม" ("sociologically naive")^๖ นั่นคือ ไม่เห็นว่าสมาชิกต่างๆ ในสังคมมีความโยงใยซับซ้อน และมีผลกระทบต่อกันเกินกว่าที่จะจำกัดอยู่ในบริบทของการปฏิสัมพันธ์ซึ่งหน้า จะเห็นได้ว่าลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะแบบเสรีนิยม (liberalism) นั่นเอง

การวิเคราะห์วิพากษ์ฐานคติต่างๆ ข้างต้น แสดงให้เห็นได้ว่าผลที่ชัดเจนของการยึดถือจุดยืนแบบเสรีนิยม ไม่ใช่เป็นเพียงการละเลยที่จะพิจารณาบริบททางสังคม (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับที่ลึกอันเป็นระดับของความหมาย) เท่านั้น แต่ยังเป็นการร่วมปกป้องรักษาโครงสร้างทางสังคมที่มีอยู่เอาไว้ด้วย ดังนั้น ในอันที่จริงแล้ว จุดยืนแบบเสรีนิยมก็คือจุดยืนแบบอนุรักษนิยมนั่นเอง^๗ ซึ่งประเด็นนี้จะชัดเจนขึ้นหลังจากการพิจารณาบริบทสังคม

*****

ข้อพิจารณาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหากจะเข้าใจมิติด้านเพศเราต้องเข้าถึงบริบทสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเข้าใจโลกของเรา "อยู่ในเลือดในเนื้อของเรา" และมีผลอย่างสำคัญต่อการกระทำของเราในโลกนี้ บริบทดังกล่าวประกอบด้วย (๑) วัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ (๒) บริโภคนิยม

(๑) สังคมไทยมีความคิดทางวัฒนธรรมที่ถือว่าชายมีอำนาจเหนือกว่า การมีอำนาจมากกว่าของชายทำให้สังคมให้ "สิทธิ" ที่มากกว่าแก่ชายในอันที่

---

^๖ ดูเชิงอรรถก่อนหน้า

^๗ ดูการวิเคราะห์ใน Yumiko Ehara. (2005). Feminism in the Grips of a Pincer Attack -- Traditionalism, liberalism, and globalism. **International Journal of Japanese Sociology (14)**, pp.6-14.

จะตอบสนองความต้องการของตนอันรวมถึงความต้องการทางเพศ ถึงแม้ว่าบางครั้ง “สิทธิ” ที่มากกว่านั้นจะนำไปสู่การกระทำที่ผิดศีลธรรมก็ตาม นอกจากนี้ การมีอำนาจมากกว่าดังกล่าวยังทำให้ชายถูกหล่อหลอมให้คิดแต่จะได้ เพราะผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าย่อมที่จะหาสิ่งมาตอบสนองความต้องการของตนได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงการควบคุมความต้องการของตนนัก ถึงพูดในแง่ของเรื่องเพศ เราก็มองเห็นว่าชายจะมุ่งคิดแต่จะหาที่ระบายทางเพศ

ในทางกลับกัน สังคมถือว่าหญิงมีอำนาจน้อยกว่า หญิงจึงมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของชาย หญิงอาจจะตอบสนองความต้องการในด้านครอบครัวของชายด้วยการเป็น “เมียและแม่ของลูก” และมีหญิงอีกประเภทหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการในการระบายทางเพศของชายด้วยการเป็น “นางบำเรอ” เช่น เมียน้อย นางแบบภาพโป๊ หรือโสเภณี ถึงแม้ว่าสังคมจะยอมให้ “นางบำเรอ” แต่สังคมก็บอกผู้หญิงว่าเขาควรมุ่งเป็น “เมียและแม่ของลูก” มิฉะนั้น สังคมก็จะอยู่ไม่ได้ ผู้หญิงจึงมักคิดฝันถึงความรัก “โรแมนติก” ที่ทุ่มเทและรักษาตัวเพื่อชายคนรัก นอกจากนี้ ในเมื่อหญิงต้องรักษาตนเองในขณะที่ชายไม่ต้องคิดถึงการควบคุมตนเอง ผู้หญิงจึงมักเป็นฝ่ายถูกตำหนิหรือประณามเมื่อเกิดความผิดหรือความไม่สมควรทางเพศขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ในเมื่อการรักษาตนเองเป็นไปเพื่อการเป็น “ผู้หญิงที่ดี” อันหมายถึง “เมียและแม่ของลูก” ของใครคนหนึ่ง ความพลาดพลั้งในการรักษาตนเองจึงมักทำให้ผู้หญิงรู้สึกด้อยค่า และอาจทำตัวเป็น “นางบำเรอ” ไปได้ (ปรกรณ์ สิงห์สุริยา, ๒๕๔๒: ๒๐)

(๒) บริโภคนิยม หรือ สังคมบริโภค มีลักษณะสำคัญดังที่ Sue McGregor (2003) ประมวลไว้ดังนี้ ประการแรก ชีวิต หรือ อัตลักษณ์ของบุคคลจะนิยามด้วยวัตถุ นั่นคือ คนจะประเมินค่าตนเองและผู้อื่นด้วยจำนวนเงินและทรัพย์สินที่ครอบครอง ดังนั้น จึงเชื่อว่าการบริโภคคือวิถีทางสู่ “ชีวิตที่ดี”^๔ นอกจากนี้ คนยังหันมายึดถือการแสวงหาครอบครอง หรือการบริโภค

---

^๔ ตัวอย่างที่ดีน่าจะเป็นการศึกษาของ René Van Bavel ที่แสดงความคิดที่ต่างกันของคนรวยคนจนในชิลี คนจนที่นั่นประสบปัญหาคล้ายในประเทศไทย นั่นคือ

ด้วยเหตุที่ว่าพวกเขา รู้สึกเสมอว่าสิ่งที่ตนครอบครองอยู่นั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้ก็ด้วยการทำงานของระบบตลาดที่ต้องสร้างความต้องการ หรือ “ความจำเป็นลวง” ขึ้นมาโดยอาศัยการโฆษณาเพื่อให้ตัวระบบขับเคลื่อนต่อไป ความต้องการอันเป็นสิ่งที่บุคคลมีหน้าที่จะต้องตอบสนอง จึงอยู่ในความควบคุมของสังคม หรือระบบตลาดภายนอกมากกว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดเองภายใน

ประการที่สอง ในสังคมบริโภคนั้น นิยามของ “สังคมที่ดี” อยู่บนพื้นฐานของ “มูลค่า” มากกว่าจะเป็นเรื่องของ “คุณค่า” เนื่องจากสังคมถูกทอนลงเป็นมิติเดียว คือ มิติของระบบตลาด อันเป็นระบบที่ “เป็นกลาง” ไม่ขึ้นกับลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ในสังคมใดๆ และเมื่อสังคมถูกทอนลงเป็นมิตินี้ สมาชิกในสังคมก็กลายเป็นสิ่งที่ “เป็นกลาง” ไปด้วย นั่นคือ เป็น “ผู้บริโภคนิยม” เป็นตัวตนที่สมบูรณ์ที่ไม่ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมใดๆ หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นผู้ที่มีลักษณะสากล ได้แก่ เป็นตัวตนที่ใช้สมรรถนะทางเหตุผลเลือกและแสวงหา (หรือซื้อหา) สิ่งที่ตนต้องการ ตัวตนแบบนี้ก็คือ ตัวตนแบบเสรีนิยมนั่นเอง

การที่ “มูลค่า” เข้ามาแทนที่คุณค่าทั้งหลายในชีวิตประจำวัน และบุคคลก็กลายเป็นสิ่งที่อยู่เหนือบริบทความสัมพันธ์ในสังคม “สังคมที่ดี” แบบบริโภคนิยม จึงเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความเสื่อมทางจริยธรรม การหลีกเลียงหรือละเมิดกฎหมาย ความเสื่อมสลายของความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ครอบครัวและชุมชน การเชิดชูการดิ้นรนแสวงหา (หรือ “ความโลภ”) และความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

“บริโภคนิยมเป็นหนี้” คนรายเห็นว่าคนเหล่านี้ “ไม่เจียมว่าจน” แต่ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ คนจนเห็นว่า “เพื่อหนีจากความ(เป็น)คนจน ก็ต้องบริโภคนิยม” เนื่องจากการบริโภคนิยมช่วยให้ทรัพย์สินมาใช้เงินตามอัตตลักษณ์ของตนเอง (ดู René Van Bavel. (2003). Understandings of Consumerism in Chile, **Journal of Consumer Culture** 3(3), pp. 343–362.)

นอกจากนี้ ยังมีการจัดระบบสังคมเพื่อเปลี่ยนให้ไปมีศูนย์กลางอยู่ที่ การสันทนาการ (leisure; recreation) และการบริโภค การจัดระบบนี้ก็มี จุดประสงค์เช่นเดิม คือ เพื่อให้ระบบตลาดขับเคลื่อนต่อไป เนื่องจากถ้าคนใน สังคมมุ่งสันทนาการ ก็จะไม่เพียงทำให้เกิดความต้องการในด้านความสุข ความบันเทิงอันเป็นโอกาสแห่งการขายสินค้าและบริการเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิด ความต้องการสินค้าและบริการที่อำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อจะได้ไม่ต้อง เสียเวลาไปทำสิ่งอื่นๆ และมีเวลาพอสำหรับการสันทนาการ การจัดระบบ ดังกล่าวทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมมักจำกัดในมิติของ "ผู้ซื้อผู้ขาย" และไม่เพียงแต่สิ่งต่างๆ จะกลายเป็นสินค้า (commodification) เพื่อการ สันทนาการเท่านั้น แต่ยังมี ความพยายามอย่างไม่หยุดหย่อนที่จะแปลงสิ่ง ต่างๆ ให้กลายเป็นสินค้าไปด้วย

*****

อนึ่ง ความเข้าใจในบริบททั้งสองนี้ จะไม่ต้องไม่แยกต่างหากจากกัน ในอันที่จริงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่ให้ขายเป็นใหญ่กับ บริโภคนิยม ก็คือลักษณะความสัมพันธ์ของอนุรักษนิยมและเสรีนิยมดังกล่าว ข้างต้นนั่นเอง จากการบรรยายลักษณะของสังคมบริโภคข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีลักษณะแนวคิดเกี่ยวกับตัวตนของเสรีนิยมแฝงอยู่ และแนวคิดบริโภคนิยม และเสรีนิยมนี้ก็มีนัยยะแฝงแห่งความเป็นคน "สมัยใหม่" หรือ "หัวก้าวหน้า" เนื่องจากการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิต่างๆ รวมถึงสิทธิผู้บริโภค ดูจะเป็นสิ่งที่ นำมาซึ่งสิ่งที่ดีต่างๆ โดยเฉพาะการคุ้มครองและปกป้องผลประโยชน์ของ บัณฑิตชนในสังคม^๙ แต่ในอันที่จริงแล้ว สิ่งนี้เป็นเพียงปรากฏการณ์ระดับ พื้นผิวเท่านั้น ดังที่ Sue McGregor (2003) วิเคราะห์ไว้ บริโภคนิยมจะรักษา ตนเองไว้ได้ก็โดยอาศัย "โครงสร้างระดับพื้นฐาน" (infrastructure) ต่างๆ ซึ่ง

---

^๙ ดูตัวอย่างการวิเคราะห์ที่เสนอว่าการนำเข้าบริโภคนิยมเป็นจุดเริ่มต้นของการ พัฒนาสังคมที่ใส่ใจกับผลประโยชน์ของบัณฑิตชนในประเทศอดีตคอมมิวนิสต์ใน John Harris. (2004). Consumerism--Social development or social delimitation?, **International Social Work** 47(4), pp. 533-542

รวมเอา “ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง” ไว้เป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งความรุนแรงนี้ก็รวมถึงที่มีฐานจากวัฒนธรรมที่ทำให้ชายเป็นใหญ่ด้วยเช่นกัน

การวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของ Yumiko Ehara (2005) ที่ชี้ว่าในอันที่อุดมการณ์เสรีนิยมจะเป็นจริงได้ ผู้สนับสนุนเสรีนิยมต้องผนึกกำลังกับฝ่ายอนุรักษ์นิยมโดยไม่รู้ตัว ด้วยเหตุนี้ สตรีนิยมในญี่ปุ่นจึงถูกบีบอัดจากทั้งด้านของอนุรักษ์นิยมที่ต้องการคณินยามชาย/หญิงตามกรอบวัฒนธรรมที่ทำให้ชายเป็นใหญ่ และด้านของเสรีนิยมที่ไม่ต้องการให้มีการแทรกแซงจากรัฐ แต่ต้องการให้รัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่เอกชนหรือปัจเจกชนในการกระทำหรือแสวงหาสิ่งที่ตนต้องการ

ปัญหาที่สตรีนิยมต้องมามีกับเสรีนิยมเกิดจากประเด็นที่ว่าสิ่งปัจเจกชนที่ต้องการนั้นมีรากอยู่ในบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างไม่รู้ตัว และถ้าบริบทนั้นประกอบด้วยความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เช่น การกดขี่ผู้หญิง ก็หมายความว่าความต้องการของปัจเจกชนมีความรุนแรงดังกล่าวแฝงอยู่โดยไม่รู้ตัว แต่การเคลื่อนไหวของกลุ่มที่ต้องการแก้ไขความรุนแรง เช่น สตรีนิยม จำเป็นต้องเข้าไปแตะที่โครงสร้างนั้น (ซึ่งก็เป็นที่มาของความขัดแย้งกับฝ่ายอนุรักษ์นิยม) แต่การที่นักเคลื่อนไหวต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับโครงสร้างนั้นก็หมายความว่าพวกเขาต้องเข้าไปแทรกแซงความต้องการของปัจเจกชนในเวลาเดียวกัน เนื่องจากโครงสร้างนั้นแฝงอยู่ในความต้องการดังกล่าว ดังนั้นจึงต้องไปขัดแย้งกับเสรีนิยมที่ไม่ต้องการให้แทรกแซงสิ่งที่ปัจเจกชนเลือกแล้ว (และไม่ปรากฏความเดือนร้อนโดยตรง)^{๑๐}

---

^{๑๐} Yumiko Ehara (2005: 12) กล่าวถึงการโจมตีจากฝ่ายเสรีนิยมที่ใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มสตรีนิยมและผู้หญิงค้าบริการ อันเป็นความขัดแย้งที่เนื่องมาจากการที่กลุ่มผู้ค้าบริการไม่ต้องการความช่วยเหลือจากฝ่ายสตรีนิยม กล่าวได้ว่าความไม่ต้องการนั้นมีที่มาจากกรณีที่ผู้ค้าบริการไม่รู้และไม่เห็นว่าการกิจกรรมของตนเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างอย่างไร ตนเองเป็นเหยื่ออย่างไร หรือทำให้คนอื่นเป็นเหยื่ออย่างไร

ความร่วมมือกันของวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่และบริโภคนิยม/เสรีนิยมยังเห็นได้จากการวิเคราะห์ของ Elizabeth Beinstein เขาเห็นด้วยกับ Anthony Giddens, Michael Kimmel และ Julia O'Connell Davidson^{๑๑} ว่า ความแพร่หลายของธุรกิจบริการทางเพศไม่ว่าถูกหรือผิดกฎหมาย เป็นปฏิกริยาต่อต้านของวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ ต่อการสูญเสียพื้นที่ในบริบทสังคมให้แก่ผู้หญิงที่เริ่มมีบทบาทในด้านต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง ทั้งนี้ก็เพราะว่าการมีอยู่ของโสเภณีหรือการขายเรื่อร่างของหญิงในลักษณะต่างๆ นั้น เป็นทั้งเครื่องยืนยันความมีอำนาจเหนือกว่าของชาย และเป็นสิ่งชดเชยอำนาจที่สูญเสียไปของชาย (และผู้หญิงที่ได้ประโยชน์จากวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่)

นอกจากนี้ Elizabeth Beinstein ยังเห็นต่อไปอีกว่าปัจจัยอีก ๒ ประการที่มีผลต่อความแพร่หลายของการบริการทางเพศ ก็คือ (๑) สังคมปัจจุบันเป็นสังคมบริโภค ซึ่งมีผลประการหนึ่งก็คือ การใช้ระบบตลาด หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อผู้ชาย เป็นแม่แบบของความสัมพันธ์ในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงไม่เห็นการซื้อขายบริการทางเพศเป็นเรื่องผิด แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีแนวโน้มที่จะเห็นเป็นเรื่องที่ชอบธรรม เพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและขายบริการทางเพศ เป็นไปตามลักษณะการต่อรอง/ซื้อขายแลกเปลี่ยนที่พอใจระหว่างทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นลักษณะของการต่อรองซื้อขายในระบบตลาดทั่วไป (Bernstein, 2001: 396-397) และ (๒) ด้วยเหตุแห่งลักษณะของสังคม

---

^{๑๑} Giddens, Anthony (1992). **The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love, and Eroticism in Modern Societies**. Stanford, CA: Stanford University Press; O'Connell Davidson, Julia. (1998). **Prostitution, Power, and Freedom**. Ann Arbor: The University of Michigan Press; และ Kimmel, Michael. (2000). 'Fuel for Fantasy: The Ideological Construction of Male Lust', in Kerwin Kay et al. (eds). **Male Lust: Power, Pleasure, and Transformation**. New York: Haworth, pp. 267-273, อ้างถึงใน Bernstein (2001: 396).

บริโภคเช่นเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางเพศโดยทั่วไปได้กลายเป็นกิจกรรม
สันตนาการประเภทหนึ่งไปแล้ว ดังนั้น จะมีแนวโน้มที่จะรับรู้การใช้บริการ
ทางเพศในฐานะการสันตนาการ อันเป็นองค์ประกอบของชีวิตที่ดี มากกว่าที่
จะเป็นเรื่องไม่ถูกไม่ควร (Bernstein, 2001: 404)

*****

ในส่วนนี้ก็คือการพิจารณาประเด็นวัฒนธรรมทางเพศ ซึ่งความคิด
สำคัญที่ต้องการจะเสนอก็คือว่า การจะเข้าใจหรือเสนอแนะอะไรเกี่ยวกับ
วัฒนธรรมดังกล่าวนั้น จะต้องอาศัย*กรอบแนวคิด*ที่ประกอบด้วย (๑) ความ
เข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศที่อาศัยสังคมบริโภคเป็นแม่แบบ (๒)
ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่และการผลิตซ้ำตนเอง และ
(๓) ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันของบริโภคนิยม/เสรีนิยม และ
อนุรักษ์นิยม/วัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่

(๑) ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศที่อาศัยสังคมบริโภค
เป็นแม่แบบ: ความเป็นปัจเจกชนที่มุ่งทำสิ่งที่ตนปรารถนา (โดยไม่ก่อความ
เดือดร้อนโดยตรงต่อผู้อื่น) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนที่อยู่ในรูปแบบ
ความสัมพันธ์ผู้ซื้อผู้ขายในระบบตลาด และการแปลงตนเองเป็นสินค้าที่น่าซื้อ
หา ก็คือองค์ประกอบสำคัญที่สามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ของ
พฤติกรรมทางเพศในปัจจุบันได้

ยกตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์การจับมือถือแขนและพลอดรักกันในที่
สาธารณะ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และการมีเพศสัมพันธ์อย่าง
ฉาบฉวยกับคนเพิ่งรู้จักนั้น เข้าใจได้โดยง่ายว่าเป็นเรื่องของความเป็นปัจเจก
ชน กล่าวคือ วัยรุ่นเห็นว่าเป็นความชอบธรรมที่จะปฏิบัติเนื่องจากเป็นความ
ปรารถนาของตน และไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อนโดยตรง (“ไม่หนักหัวใคร”)
นอกจากนี้ ยังเห็นว่ามี ความชอบธรรม หรือ “มีจริยธรรม” เนื่องจากเป็นไป
ตามเงื่อนไขของรูปแบบความสัมพันธ์ในระบบตลาด คือ เป็นความตกลงเต็ม

ใจของทั้งสองฝ่าย^{๑๒} ตัวอย่างที่ชัดของการตกลงแลกเปลี่ยน น่าจะได้แก่การ ขอนอนกับหญิงสาวด้วยการใช้สิ่งของมาล่อ เช่น หลุยส์วิตตอง สำหรับ ประเด็นที่ว่าทำไมสิ่งของจึงล่อคนได้ขนาดนี้ จะพิจารณาต่อไปในประเด็นเรื่อง การทำตนให้เป็นสินค้า

แม้การมีกิ๊กในบางกรณีก็อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบนี้ การมีกิ๊กก็คือ การตอบสนองความต้องการส่วนตนอย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นการ “หาสิ่งที่ แฟนและเพื่อนให้ไม่ได้”^{๑๓} และจะมีความชัดเจนขึ้นไปอีก เมื่อเห็นกติกากว่ากิ๊ก ต้องไม่หึงหวงและต้องไม่เปิดเผยความสัมพันธ์ให้แฟนรู้ ถ้ากิ๊กทำเช่นนี้จะทำ ให้เกิด “ความผิดจริยธรรม” ในสองสถาน ประการแรก ถือว่าผู้มีกิ๊กไม่ทำตาม เงื่อนไขของรูปแบบความสัมพันธ์ในระบบตลาด นั่นคือ ไม่รักษาข้อตกลงกับ แฟน (เมื่อเป็นแฟนกันก็มีข้อตกลงกลางๆว่าจะไม่ข้องเกี่ยวกับผู้อื่นเชิงชู้ สาว) และประการที่สอง ตัวกิ๊กเองไม่ทำตามเงื่อนไขของรูปแบบความสัมพันธ์ ในระบบตลาด นั่นคือ ไม่รักษาข้อตกลงหรือกติกาดังกล่าว

ลักษณะเช่นนี้ก็คือผลของการที่บริโศคนิยมทำให้คนออกนอกกรอบ บริบทสังคมวัฒนธรรมของตน ระบบคุณค่าดั้งเดิม หรือระบบจริยธรรมดั้งเดิม จึงหมดนัยยะสำคัญไป และแม้คนจะหันมายึดถือ “จริยธรรมแบบระบบตลาด” แต่นั่นก็ยังคงทำให้กล่าวอย่างที่ว่าไว้ตอนต้นได้ว่าสังคมบริโศคนั้นมีความ เสื่อมทางจริยธรรม เนื่องจากการใช้รูปแบบความสัมพันธ์ในระบบตลาด มี องค์ประกอบของความเป็นปัจเจกชนนิยมที่เน้นการตอบสนองความต้องการ ให้ได้มากที่สุดและอย่างรอบคอบที่สุด (นั่นคือ จะไม่นำผลเสียมาสู่ตน

---

^{๑๒} แม้ว่าจริงๆ แล้ว บางกรณี “ความเต็มใจ” ที่ปรากฏอาจเป็นการแสดงตัวของ วัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ นั่นคือ ผู้หญิงยอมเพราะอยู่ใต้อำนาจผู้ชาย

^{๑๓} จะสังเกตเห็นได้ว่าเป็นเหตุผลลักษณะเดียวกับบางกรณีของการเที่ยวโสเภณี หรือมีภรรยาบ่อย นั่นคือ เป็นการหาสิ่งที่ภรรยาให้ไม่ได้ ซึ่งประเด็นก็คือว่าทำไม จึงความต้องการเป็นสิ่งที่ต้องมีไว้ตอบสนองเสมอ จุดนี้สะท้อนการบรรจบกัน ระหว่างบริโศคนิยมที่เห็นว่าความต้องการมีไว้ตอบสนอง และวัฒนธรรมที่ให้ชาย เป็นใหญ่ที่เห็นว่าชายเป็นผู้มีอำนาจ จึงไม่ต้องควบคุมความต้องการของตน

ภายหลัง) ซึ่งก็คล้ายการทำธุรกิจที่ต้องการกำไรสูงสุด แม้ว่าจะต้องเอาเปรียบ คู่ค้าหรือผู้บริโภคบ้าง หรือต้องทำร้ายสังคมบ้าง ก็ไม่เสียหายตราบดีที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนภายหลัง^{๑๔} ในบริบทวัฒนธรรมทางเพศ ตัวอย่างที่ชัดเจนของสิ่งนี้ปรากฏมาในรูปของปรากฏการณ์มอมเหล้าข่มขืนและบันทึกภาพไว้อันเป็น “ความรอบคอบอย่างที่สุด” ของผู้ลงมือข่มขืน

การแต่งตัวอวดเนื้อหนังและสัดส่วน การสะสมจำนวนคู่นอน การหากินกับเรือนร่างของตน เป็นเรื่องของการทำให้ตนเป็นสินค้าอย่างชัดเจน การอวดเนื้อหนังเทียบได้กับการแสดงคุณภาพของสินค้า การสะสมจำนวนคู่นอนเป็นเครื่องแสดงคุณภาพของสินค้าเช่นกัน (Bernstein, 2001: 395-396)^{๑๕} ส่วนการหากินกับเรือนร่างนั้นมีความสัมพันธ์กับการทำตนให้เป็นสินค้าในสองระดับ ในระดับหนึ่งนั้น ก็เป็นที่ชัดเจนอยู่แล้วว่าเป็นการนำร่างกายมาขาย แต่ในอีกระดับหนึ่งนั้นค่อนข้างซับซ้อนกว่า กล่าวคือ ในสังคมบริโภค ชีวิตหรืออัตตาลักษณะนั้นนิยมด้วยสิ่งที่มี ดังนั้น เพื่อให้มี “ชีวิตที่ดี” หรือ เป็น “บุคคลที่น่ายอมรับ” จึงมีหลายคนที่ดี้นรหาสิ่งต่างๆ มาครอบครอง เช่น

---

^{๑๔} ตัวอย่างที่ชัดเจนก็คือ ในขณะที่สังคมเห็นว่าการที่วัยรุ่นหญิงหันมาดื่มเหล้าสูบบุหรี่เป็นความเสื่อม แต่ในวงการธุรกิจถือเป็นความสำเร็จในการทำตลาด

^{๑๕} ทั้งนี้ ประเด็นนี้อาจมองจากมุมมองการทำงานร่วมกันระหว่างเสรีนิยมและอนุรักษนิยมที่จะกล่าวถึงต่อไปได้อีกว่าผู้หญิงมุ่งสะสมคู่นอนเพื่อพิสูจน์ความมี “คุณค่า” ของตนตามมาตรฐานบริโภคนิยม ในขณะที่ผู้ชายก็มุ่งหาคู่นอนเช่นกัน เพราะ “ผู้หญิงมีไว้พิน” ตามมาตรฐานวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ กรณีการให้ “เสียเลี้ยง” ก็เป็นอีกกรณีของการทำงานร่วมกันที่น่าสนใจ เนื่องจากกรณีนี้สะท้อนวิธีคิดแบบเดิมคือหญิงต้องพึ่งพาชาย ต้องให้ชายอุปถัมภ์ แต่ความแพร่หลายเข้ามาในหมู่นักศึกษาผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับ “การศึกษา” ที่คิดกันว่าเป็นสัญลักษณ์ของการปลดปล่อยหญิง หรือเป็นเส้นทางสู่การพึ่งพาตนเอง ก็อธิบายได้ด้วยบริโภคนิยม

โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าหลุยส์วิตตอง หรือแม้กระทั่งรถยนต์^{๑๖} เมื่อเป็นบุคคลที่นายยอมรับแล้ว ก็จะมีค่านิยมที่ตามมา เนื่องจากได้กลายเป็นเสมือนสินค้าที่มีคุณภาพ การดี तरहนี้ไปสู่การขายร่างกายในที่สุด นอกจากนี้ สองระดับนี้ยังเป็นวงจรเสริมกันในแง่การขายร่างกายอีก นั่นคือในที่สุดแล้ว คนก็ต้องทำให้ตนเป็นสินค้าที่น่าซื้อ เพื่อให้มีคนมาซื้อบริการต่อไป

(๒) ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ให้ขายเป็นใหญ่และการผลิตซ้ำตนเอง: สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ให้ขายเป็นใหญ่นั้น ได้กล่าวบรรยายไว้แล้วข้างต้น ในส่วนนี้จึงกล่าวเฉพาะเรื่องของการผลิตซ้ำ

วัฒนธรรมที่ให้ขายเป็นใหญ่ไม่เพียงเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมและปรากฏการณ์ต่างๆ (เช่น การมีโสเภณี การประกวดนางงาม หรือความรุนแรงในครอบครัว) เท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่อาศัยพฤติกรรมเหล่านั้นมาคำนวณตนเอง และเมื่อตัวมันเองอยู่ได้ต่อไป พฤติกรรมและปรากฏการณ์ต่างๆ ก็ถูกผลิตออกมาอีก และก็ย้อนมาคำนวณตัววัฒนธรรมนั้นอีก เป็นวงจรไม่มีที่สิ้นสุดสำหรับในบริบทความสัมพันธ์ทางเพศ คำถามนำสำหรับการพิจารณาพฤติกรรมและปรากฏการณ์ต่างๆ ว่าจะเป็นการช่วยคำนวณวัฒนธรรมที่ให้ขายเป็นใหญ่หรือไม่ ก็คือคำถามว่า “สิ่งนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ขายมีที่ระบายทางเพศมากขึ้นหรือไม่” นั่นเอง^{๑๗}

---

^{๑๖} วิธีการเป็นบุคคลที่นายยอมรับนี้ผันแปรไปตามบริบท เช่น นักศึกษาในสถาบันประเภทหนึ่งขายตัวเพื่อซื้อหลุยส์วิตตอง แต่ในสถาบันอีกประเภทหนึ่งขายตัวเพื่อซื้อทองใส่

^{๑๗} ดูเพิ่มเติมใน ปกรณ์ สิงห์สุริยา. (๒๕๕๒). “สิ่งที่ต้องรู้ในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของสตรี,” **มุสลิมไทม์ ๑(๔)**, น.๒๐-๒๒ และ (๒๕๕๑). **ปัญญาชนและปัญหาทางเพศในสังคมปัจจุบัน** (เอกสารนำเสนอในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๕๑ ของชมรมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย ร่วมกับภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ อาคาร

(๓) ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันของบริโคนิยม/เสรีนิยม และ อนุรักษนิยม/วัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่: เมื่อมาถึงจุดนี้ ก็เห็นได้ไม่ยากว่าทั้งสองทำงานร่วมกันได้อย่างไร แนวคิดแบบเสรีนิยมที่มาพร้อมบริโคนิยม (ที่นำมาซึ่งแนวคิดที่ว่าเพศเป็นเรื่องสันตนาการ และการทำตนเองให้เป็นสินค้า) ทำให้วัยรุ่นหญิงมีเพศสัมพันธ์ได้โดยง่ายยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลว่าเป็นความต้องการส่วนบุคคล หรือการทำตนให้เป็นสินค้า แต่การที่ยอมมีเพศสัมพันธ์โดยง่ายตายเช่นนั้นก็ส่งเสริมให้ชายมีที่ระบายทางเพศมากขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าเป็นการสนับสนุนวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ไปในตัว หรือแม้กระทั่งการแต่งกายโชว์เนื้อหนัง สิ่งนี้ก็เป็นส่งเสริมให้ชายมีที่ระบายทางเพศมากขึ้น นั่นคือ ระบายผ่านการจ้องมอง เมื่อเห็นเช่นนี้ก็ไม่น่าแปลกใจว่าในปัจจุบัน วัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่แข็งแกร่งขึ้นมาก และนอกจากนี้แล้ว ยังมีอีกวิธีหนึ่งที่เสรีนิยมจะปกป้องรักษาวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ นั่นก็คือ นำแนวคิดเรื่องสิทธิส่วนบุคคลมาขัดขวางการแทรกแซงต่างๆ ที่จะแก้ไขวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่นั้นเอง

*****

กรอบแนวคิดที่ได้นี้สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจวัฒนธรรมทางเพศในปัจจุบัน และยังสามารถนำไปใช้ในเชิงจริยศาสตร์ กล่าวคือ ใช้การประเมินค่าพฤติกรรมในด้านความสัมพันธ์ทางเพศว่าควรหรือไม่

ในมุมหนึ่ง กรอบแนวคิดที่ได้นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อน “คนหัวก้าวหน้า” ที่มีแนวคิดแบบบริโคนิยม/เสรีนิยม อาจจะเปิดกว้างรับรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศที่หลากหลาย เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การมีเพศสัมพันธ์กับคนเฟิ่งรุ๊จัก และอาจจะยอมรับแม้กระทั่งการค้าประเวณี และกล่าวประณามผู้ที่ไม่เห็นด้วยว่าเป็นพวกอนุรักษนิยม แต่การณ์กลับ

วิจัยและศึกษาต่อเนื่องสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ)

กลายเป็นว่าความสมัยใหม่อย่างที่สุดนี้ก็คือสิ่งที่สนับสนุนฝ่ายอนุรักษนิยม
นั่นเอง

ในทางกลับกัน หากอาศัยกรอบแนวคิดที่ได้นี้แล้ว เราอาจจะดูเป็น
พวกอนุรักษนิยม เพราะเราจะเห็นว่าแม้การแต่งตัวโชว์เนื้อหนัง หรือการจับ
มือถือแขน ก็เป็นเรื่องไม่สมควรแล้ว เนื่องจากพฤติกรรมเหล่านี้จะช่วย
ส่งเสริมให้ชายมีที่ระบายทางเพศมากขึ้น แต่ในอันที่จริงแล้ว ความไม่เห็น
ด้วยดังกล่าวกลับเป็นการต่อสู้กับอนุรักษนิยม อันเป็นการต่อสู้ที่เสียเปรียบ
เพราะว่าอนุรักษนิยมมีกำลังหนุนจากบริโภคนิยมและเสรีนิยม ซึ่งเป็นกระแส
หลักของสังคมปัจจุบัน

*****

ประเด็นสำคัญที่ผู้ที่จะนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้ก็คือว่าทำอย่างไรผู้รับ
สารจึงจะเข้าใจได้ว่าจุดมุ่งหมายก็คือไม่ใช่การยืนยันอนุรักษนิยม แต่เป็นการ
มุ่งที่จะหาวิธีที่จะไม่ส่งเสริมให้ชายมีที่ระบายทางเพศมากขึ้น

ตัวอย่างความซับซ้อนก็คือเรื่องความสัมพันธ์ของการนั่งน้อยห่มน้อย
และการข่มขืน รศ.เนืองน้อย บุญเนตร ชี้ว่าการเสนอข่าวในทำนองที่ว่า
ผู้หญิงถูกข่มขืนเพราะว่าลักษณะการแต่งกายนั้น เป็นการสะท้อนวัฒนธรรมที่
ให้ชายเป็นใหญ่ เนื่องจากเป็นการประมาณว่าการถูกละเมิดเป็นความ
รับผิดชอบของผู้หญิง ในทำนองที่ว่าหากไม่กระทำเช่นนี้ ก็คงไม่มีชะตากรรม
ที่น่าเศร้า^{๑๘} ประเด็นนี้สอดคล้องกับการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับ
วัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ข้างต้น นั่นคือ ในสังคมที่ชายเป็นใหญ่ หญิงต้อง
รักษาตนเองในขณะที่ชายผู้มีอำนาจไม่ต้องคิดถึงการควบคุมตนเอง ผู้หญิงจึง

---

^{๑๘} กล่าวในการนำเสนอในหัวข้อ "มองร่วมและมองต่าง : จริยศาสตร์ ศาสนา
กับวัฒนธรรมทางเพศยุคใหม่" ในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๔๘ ของ
สมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย ร่วมกับภาควิชาปรัชญาและศาสนา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง ชีวิตและชีวิตที่ดี
(วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา บางแสน ชลบุรี)

มักเป็นฝ่ายถูกตำหนิหรือประณามเมื่อเกิดความผิดหรือความไม่สมควรทางเพศขึ้น

ณ จุดนี้ ดูเหมือนข้อสรุปจะอยู่ที่การไม่ประณามการแต่งกายของผู้ถูกละเมิด แต่ประณามการละเมิดของอาชญากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะการยืนยันหลักการที่ว่าไม่ว่าผู้หญิงจะเป็นอย่างไร ผู้ชายก็ไม่มีสิทธิที่จะละเมิด อย่างไรก็ตาม หากการประเมินค่าพฤติกรรมตามกรอบแนวคิดที่น่าเสนอในที่นี้ใช้ได้ โดยเฉพาะองค์ประกอบเรื่องการไม่กระทำสิ่งที่ส่งเสริมอำนาจของชาย ก็จะปรากฏว่าการนุ่งน้อยห่มน้อยดังในปัจจุบันเป็นเรื่องไม่สมควรเนื่องจากการเพิ่มช่องทางการระบายทางเพศของชาย อันไม่ต่างไปจากการเพิ่มอำนาจของชายนั่นเอง

และความซับซ้อนก็อยู่ตรงนี้เอง ในทางหนึ่ง เรากล่าวได้ว่าลักษณะการแต่งกายอย่างเปิดเผยเป็นการสนับสนุนให้มีการข่มขืน เพราะว่าการแต่งกายแบบดังกล่าวยืนยันรักษาวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดอันสำคัญของพฤติกรรมกตขี้ต่าง ๆ รวมถึงการข่มขืน และแน่นอนการกล่าวเช่นนั้นในที่นี้ ประเด็นสำคัญมิได้เป็นการบอกว่าผู้สวมใส่เองจะถูกข่มขืน แต่เป็นการบอกว่าการสวมใส่เช่นนั้นจะรักษาสาเหตุแห่งการกตขี้ให้คงอยู่และเข้มแข็งต่อไป ซึ่งสาเหตุนี้ก็จะไปสำแดงตนต่อเหยื่อคนอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นคนที่ผู้สวมใส่ไม่รู้จักก็ได้

แต่ในอีกทางหนึ่ง การยืนยันว่าการแต่งกายอย่างเปิดเผยเป็นเรื่องไม่เหมาะสมก็อาจจะถูกเข้าใจผิดว่าเป็นการกล่าวตามกรอบวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ที่แบ่งแยกผู้หญิงดี/เลว รวมถึงการประณามผู้หญิงที่ถูกละเมิดก็ได้ แต่ถ้าถูกเข้าใจผิดเช่นนั้น ก็ถือว่าการประเมินค่าดังกล่าวประสบความสำเร็จที่ต้องไปสนับสนุนสิ่งที่ตัวมันเองเกิดมาเพื่อแก้ไข

สำหรับในกรณีตัวอย่างนี้ ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าทำอะไรเราจึงจะยืนยันหลักการที่ว่าไม่ว่าผู้หญิงจะเป็นอย่างไร ผู้ชายก็ไม่มีสิทธิที่จะละเมิด ไปพร้อม ๆ กับการประเมินค่าการกระทำของหญิงที่ไปส่งเสริมวัฒนธรรมที่ให้ชายเป็นใหญ่ว่าไม่สมควรนั่นเอง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ไทยรัฐ. ฉบับวันเสาร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๘.

ปกรณ สิงห์สุริยา. (๒๕๔๒). “สิ่งที่ต้องรู้ในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของสตรี.” **มุสลิมไทย ๑(๔)**, น.๒๐-๒๒.

ปกรณ สิงห์สุริยา. (๒๕๔๑). **ปัญญาชนและปัญหาทางเพศในสังคมปัจจุบัน**. เอกสารนำเสนอในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๔๑ ของชมรมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย ร่วมกับภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ ณ อาคารวิจัยและศึกษาต่อเนื่องสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

Angeles, Peter A.. (1981). **Dictionary of Philosophy**. New York: Barnes and Noble.

Bernstein, Elizabeth. (2001). The meaning of the purchase --Desire, demand and the commerce of sex. **ETHNOgraphy 2(3)**, pp. 389–420.

Chambers, Clare. (2004). Autonomy and Equality in Cultural Perspective. **Feminist Theory 5 (3)**, pp. 329 – 332.

Harris, C. G. (1992). **Applying Moral Theories**. 2nd edition. Belmont, California: Wadsworth.

Harris, John. (2004). Consumerism--Social development or social delimitation?. **International Social Work 47(4)**, pp. 533-542

- Hatty, Suzanne E. (2000). The Desired Object: Prostitution in Canada, United States and Australia. **Sex Industry and Public Policy**. [Online]. Available at: www.aic.gov.au/publications/proceedings/14/hatty.pdf.
- MacPherson, C. B. (1973). **Democratic Theory: Essays in Retrieval**. Oxford: Clarendon Press.
- McGregor, Sue. (2003). Consumerism as a Source of Structural Violence. **Kappa Omicron Nu Human Sciences Working Paper Series**. [Online]. Available at: www.kon.org/hswp/archive/consumerism.pdf.
- Morrison, Lynn. (2004). Traditions in Transition: Young People's Risk for HIV in Chiang Mai, Thailand. **Qualitative Health Research** 14 (3), pp. 328-344.
- Rom, M., Rosenberg, G., and Dickinson, M. (2002). Transcript: "Civil Liberties and Civil Rights." **Thinkwell's American Government**. [Online]. Available at: http://207.207.4.198/pub/notes/pdf/subchapters/6357_trans.pdf.
- Scoular, Jane. (2004). The 'subject' of prostitution: Interpreting the discursive, symbolic and material position of sex/work in feminist theory. **Feminist Theory** 5(3), pp. 343 – 355.
- Secker, Barbara. (1999). The Appearance of Kant's Deontology in Contemporary Kantianism: Concepts of Patient Autonomy in Bioethics. **Journal of Medicine and Philosophy** 24 (1), pp. 43 – 66.
- Smith, Steven D. (2004). **The Hollowness of the Harm Principle** (Public Law and Legal Theory Research Paper Series: Paper

17). [Online]. Available at: <http://law.bepress.com/sandiego/lwps/pllt/art17>.

Soble, Alan. (2004). Philosophy of Sexuality. **Internet Encyclopedia of Philosophy**. [Online]. Available at: <http://www.iep.utm.edu/s/sexualit.htm>.

Van Bavel, René. (2003). Understandings of Consumerism in Chile. **Journal of Consumer Culture** 3(3), pp. 343–362.